

AGJENCIA E INTELIGJENCËS FINANCIARE

UDHËZIM

PËR ZBATIMIN E MASAVE TË KUJDESIT TË THJESHTUAR NDAJ KLIENTIT

Dhjetor 2025

QËLLIMI

Ky udhëzim është hartuar nga Agjencia e Inteligjencës Financiare (AIF), në përputhje me Nenin 4/2 “Vigjilenca e Thjeshtuar” të Ligjit nr. 9917/2008 “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit” i ndryshuar (Ligji PPP/FT) si dhe Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 458, datë 10.06.2020, “Për përcaktimin e faktorëve dhe rrethanave që duhen marrë parasysh në vlerësimin e rreziqeve të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit”, i ndryshuar dhe synon të ndihmojë subjektet raportuese të përcaktuara në Nenin 3, të ligjit PPP/FT, në zbatimin e Vigjilencës së Thjeshtuar ndaj Klientit (VTHD).

VIGJILENCA E THJESHTUAR NDAJ KLIENTIT

VTHK, i referohet një sërë masash minimale të cilat duhet të zbatohen nga subjektet e ligjit, kur krijojnë një marrëdhënie biznesi ose kryejnë një transaksion rastësor për klientët e tyre, të vlerësuar me një rrezik të ulët për pastrim parash (PP), financim të terrorizmit (FT) ose financim të armëve të dëmtimit në masë (ADM).

VTHK nuk nënkupton një përjashtim nga masat e Vigjilencës së Duhur ndaj Klientit (VDK), por një nivel më i ulët, që mund të zbatohet për një klient. Bazuar në shënimin interpretues të Rekomandimit 10 të FATF, në rrethanat kur rreziku i PP/FT/ADM është më i ulët, mund të zbatohen masa të thjeshtuara, që mund të lidhen me masat e pranimi të klientit, aspekte të monitorimit të vazhdueshëm ose të dyja.

Në këtë kontekst, është e rëndësishme që për rastet e VTHK, që ndërmerren nga subjektet e ligjit, arsyetimi për zbatimin e tyre, duhet të dokumentohet së bashku me vlerësimin e tyre të rrezikut të PP/FT/ADM.

RASTET KUR KRYHET VTHK

VTHK aplikohet në rrethana specifike, kur rreziku i PP/FT/ADM konsiderohet i ulët. Zbatimi i këtyre masave, duhet të mbështetet në rezultatet e Vlerësimit Kombëtar të Rrezikut (VKR), i cili ofron një pasqyrë të këtyre rreziqeve në nivel kombëtar. Rezultatet e VKR duhet të përdoren nga subjektet e ligjit, për të kryer vlerësimin e tyre institucional të rrezikut të PP/FT/ADM dhe vlerësimet e rrezikut të klientit.

VTHK bazohet në parimin e proporcionalitetit, sipas të cilit niveli i VDK është në përputhje me nivelin e vlerësuar të rrezikut. Në këtë kuadër, VTHK duhet të bazohet në vlerësimin e rrezikut të klientit dhe vlerësimin institucional të rrezikut të PP/FT/ADM.

Në vijim paraqiten disa shembuj të situatave me rrezik potencialisht më të ulët, të cilat duhet të merren në konsideratë nga subjektet e ligjit, për zbatimin e VTHK.

Faktorët e rrezikut të klientit:

- i. Kompanitë publike të listuara në një bursë që zbaton kërkesa rigorozë, për të siguruar transparencë të të pronësisë përfituese;
- ii. Administrata dhe ndërmarrjet publike;
- iii. Subjektet raportuese që i nënshtrohen kërkesave të PP/FT/ADM, të cilat i zbatojnë ato dhe mbikëqyren në mënyrë efektive për të siguruar përputhshmërinë;
- iv. Personat në pension që kryejnë transaksione brënda vëndit.

Faktorët e rrezikut të produktit dhe shërbimit:

- i. Politikat me prim të ulët, të sigurimit të jetës;
- ii. Skemat e pensioneve dhe politikat e sigurimit të jetës, pa përfitime paraprake që nuk mund të përdoren si kolateral;
- iii. Produkte dhe shërbime të përshtatura dhe të kufizuara për lloje të caktuara klientësh, për qëllime të përfshirjes financiare.

Faktorët e rrezikut gjeografik:

- i. vendet e vlerësuara si efektive për sistemet kundër PP/FT/ADM;
- ii. vendet e identifikuar, nga burime të besueshme, me nivele të ulëta korrupsioni apo aktiviteteve kriminale;
- iii. vendet të cilat, sipas burimeve të besueshme të organizmave ndërkombëtar, zbatojnë masa efektive kundër pastrimit të parave ose financimit të terrorizmit, në përputhje me rekomandimet e FATF.

KARAKTERISTIKAT E VTHK

Masat e VTHK, duhet të jenë proporcionale me natyrën e rrezikut më të ulët dhe nuk duhet të interpretohen si një përjashtim nga masat e VDK, por përfshijnë masa bazë dhe minimale që ende i përgjigjen të gjithë komponentëve të VDK.

Në vijim paraqiten disa nga karakteristikat e përbashkëta të një programi VTHK;

- i. Verifikimi i identitetit të klientit dhe pronarit përfitues, mund të bëhet pas vendosjes së marrëdhënies së biznesit;
- ii. Frekuencë e reduktuar e përditësimeve të identifikimit të klientit;
- iii. Shkallë e reduktuar e mbikëqyrjes të vazhdueshme dhe shqyrtimit të transaksioneve;
- iv. Nivel më i ulët i informacionit, për të kuptuar natyrën e synuar të marrëdhënies së biznesit. Qëllimi dhe natyra, duhet të nxirren nga lloji i transaksionit ose marrëdhënies së biznesit të vendosur;
- v. Identifikimi dhe verifikimi i pronarit përfitues bazuar në informacionin nga profili i klientit.

Pavarësisht karakteristikave të sipërpërmendura të VTHK, subjekti i ligjit duhet të zbatojë detyrimet bazë të VDK, të përcaktuara nga FATF, në të cilat përfshihen:

- i. Identifikimin dhe verifikimin e klientit;
- ii. Identifikimi dhe verifikimi i pronarit përfitues;
- iii. Kuptimi i qëllimit dhe natyrës së marrëdhënies;
- iv. Monitorimi i vazhdueshëm i marrëdhënies.

PËRJASHTIMET NGA VTHK

Në vijim paraqiten disa nga rrethanat ose situatat në të cilat ndalohet kryerja e VTHK;

- Kur ka dyshime për PP/FT/ADM;
- Kur marrëdhënia ose transaksioni i biznesit nuk përbën më një rrezik të ulët të PP/FT/ADM;
- Kur dyshohet për vërtetësinë ose saktësinë e çdo informacioni të marrë më parë gjatë identifikimit dhe verifikimit të identitetit të klientit;
- Për kategoritë e klientëve apo transaksioneve të përcaktuara nga Agjencia e Inteligjencës Financiare;
- Në të gjitha marrëdhëniet e biznesit ose transaksionet me klientë me rrezik të lartë, siç përcaktohet në nenin 8, të ligjit PPP/FT.

Programi i përputhshmërisë PPP/FT/ADM bazohet në informacionin dhe njohuritë që ka një subjekt. Sa më shumë që ai di për klientët e tij, aq më të mëdha janë mundësitë për të parandaluar PP/FT/ADM. Shkalla e VDK që kryhet ndaj klientëve (përfshirë ketu dhe nivelin e thjeshtuar apo të zgjeruar), varet nga niveli i rrezikut të PP/FT/ADM.

Subjektet e ligjit, duhet të marrin në konsideratë faktorët që lidhen me kategoritë e ndryshme të rrezikut të PP/FT/ADM, të cilat, të veçuara ose të kombinuara, mund të rrisin ose ulin rrezikun potencial. Kjo ka një ndikim në nivelin e duhur të masave të VDK, të cilat duhet të zbatohen nga subjekti, të përshtatura sipas rreziqeve të identifikuara.

Nivelet e masave VTHK të zbatuara për klientët e marrëdhënieve të biznesit nuk janë statike, pasi rreziqet që lidhen me klientët, produktet apo shërbimet mund të ndryshojnë. Në këtë kuadër është e rëndësishme, që subjektet raportuese të përditësojnë vlerësimet e tyre të rrezikut në mënyrë të vazhdueshme, duke marrë parasysh tipologjitë në ndryshim të PP/FT/ADM dhe në rastet kur kriminelët mund të shfrytëzojnë kontrollet e thjeshtuara.